

Täysistunto

Torstai 2.4.2020 klo 16.02—22.05

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yrittäjien työttömyysturvaoikeuden väliaikaisesta järjestämisestä

Hallituksen esitys HE 35/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.59 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun valtioneuvosto 16.3. totesi yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi, niin tämä tietysti tarkoittaa myös sitä, että poikkeusolojen johdosta yritysten toimintamahdollisuudet ovat vähentyneet. Koronavirusepidemian kansainväliset vaikutukset kaupankäyntiin ynnä muuhun ovat tietenkin näkyneet taloudessa. Samoin rajoittamistoimet näkyvät yrityksissä ja se, että asiakkaat ja kuluttajat ovat reagoineet tähän tautiriskiin niin, että ovat jääneet pois ravintoloista ja palveluista, ja se tietenkin näkyy heikentymisenä yritysten toimintaedellytyksissä erityisesti palvelualoilla. Näin ollen olemme joutuneet pohtimaan, ja hallitus on tunnistanut myös tarpeen siitä, miten yrittäjien sosiaaliturvaa voidaan tässä tilanteessa varmistaa. Näin ollen hallitus on valmistellut toimestani ja minä esittelen nyt väliaikaisen muutoksen yrittäjien työttömyysturvaan.

Tämä muutos koskee nyt kaikkia yrityksiä. Aiemmin keskustelussa ovat vahvasti olleet esillä freelanceyrittäjät ja pienyrittäjät. Tämä uudistus koskee kaikkia yrittäjiä. Tämä laki olisi voimassa kesäkuun loppuun saakka, ja sen on tarkoitus tulla voimaan niin pian kuin eduskunta saa sen käsiteltyä, toivon mukaan ensi viikolla.

Yrittäjille maksettaisiin siis väliaikaisen muutoksen ajalta työmarkkinatukea, ja maksajana on Kansaneläkelaitos, jonne valtio tämän rahoituksen osoittaa. Yrittäjälle maksettavaan työmarkkinatukeen ei sovellettaisi odotusaikaa, ei tarveharkintaa eikä osittaista työmarkkinatukea koskevia säännöksiä. Tämän työmarkkinatuen saaminen edellyttäisi, että yrittäjän päätoiminen työskentely on päättynyt tai sitten vaihtoehtoisesti yritystoiminnasta saatava tulo on vähemmän kuin noin 1 100 euroa — se tarkka luku on 1 089 euroa 67 senttiä kuukaudessa. Tämä tulee jokaista yrittäjänä työskentelevää kohti, siis tässä yrityksessä jokaista yrittäjänä työskentelevää henkilöä kohti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

Miksi tämä summa on näin eksakti? Se johtuu siitä, että aiemmissa tapauksissa on käytetty 1 000 euron summaa, ja nyt se on indeksillä sitten tarkistettu tähän. Tästä on saatu mekanismi, joka nyt toimii sitten myös tässä.

Tämän päätoimisen työskentelyn päättymisen tai tulon vähentymisen tulee johtua hyvin laajalle levinneestä vakavasta tartuntataudista, eli tässä tapauksessa se on sitten koronavirusepidemia.

Olennaista on nyt sitten se, että tämän työmarkkinatuen saaminen ei edellytä yritystoiminnan lopettamista, joka on tähän saakka ollut yrittäjille se ehto, eli nyt yrittämistoimintaa ei tarvitse lopettaa. Mitä yrittäjän nyt sitten kuuluu käytännössä tehdä tällaisessa tilanteessa? Hänen tulee kääntyä TE-toimiston puoleen tämän työttömyysturvan hakemiseksi. Näin ollen siellä TE-toimistossa todetaan tämä koronavirusepidemiasta johtuva päätoimisen työskentelyn päättymisen, ja se tehdään yrittäjän itse tekemän ilmoituksen perusteella.

Mitä yrittäjältä sitten edellytetään? Tässä tilanteessa ei vaadita kokoaikaisen työn hakemista. TE-toimisto ei selvittäisi etuuden saamisen edellytyksiä koskien muuta kuin työsuhteessa tehtävää työtä eikä myöskään työllistymistä omassa työssä. Lisäksi opiskelun vaikutusta eikä alle 25-vuotiaan nuoren koulutukseen hakemisvelvollisuutta tulisi selvittämään. Tällä on haluttu tehdä tästä prosessista nopea, niin että se riittävän nopeasti reagoi tähän määräaikaiseen aikajaksoon.

Työttömyysturvalain säännöksiä työstä kieltäytymisestä sekä työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan ja palveluun liittyvistä laiminlyönneistä ei tutkitaisi. Sen sijaan jos yrittäjä kieltäytyisi työnantajan hänelle yksilöidysti tarjoamasta työstä, niin silloin sovellettaisiin menettelyyn kuitenkin työttömyysturvalain säädöksiä työnhakijan työstä kieltäytymisestä — eli jos yksilöidysti tarjotaan jotain työtä, niin sitten se käsitellään ihan normaalisti mahdollisena kieltäytymisenä työstä. Koronavirustilanteen aikana on kuitenkin hyvin epätodennäköistä, että työ- ja elinkeinotoimistot kykenisivät tarjoamaan työttömyysetuuden saamiseksi velvoittavaa palvelua tai tekisivät työtarjouksia, ja tämän vuoksi tästä tarjotusta palvelusta tai työstä kieltäytymisen selvittämistarve käytännössä tulee olemaan merkityksetöntä.

Tällä hallituksen esittämällä määräaikaisella työttömyysturvalain muutoksella haluamme turvata yrittäjän toimeentulon koronavirusepidemian aiheuttaman äkillisen ja yllättävän kysynnän heikkenemisen vuoksi. — Kiitos.

18.05 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yrittäjien työttömyysturvaoikeuden väliaikaisesta järjestämisestä on kyllä todella tärkeä tässä talouden šokkitilanteessa ja varmasti yksi elämänlanka yrittäjille tämän vaikean ajan yli. Niin kuin tuossa ministerin esittelyssä todettiin, työttömyysturvalakia esitetään muutettavaksi määräaikaisesti, ja siltä osin tällä kyetään nopeasti reagoimaan nyt tähän akuuttiin yrittäjien tilanteeseen, ja on syytä kiittää hallitusta ripeydestä. Tuo tuloaraja, jonka ministeri tuossa kertoi, oliko se 1 089 euroa ja 67 senttiä päälle, osoittaa, että tätä on kiireessä ehditty nyt sitten oikein miettiäkin.

Tässä on todella hyviä elementtejä. Normaalitylanteessa päätoimisella yrittäjällä on oikeus työttömyysturvaan pääsääntöisesti vain silloin, kun lopettaa oman yritystoimintansa, ja nyt oikeastaan tämä ratkaiseva lauseke on tässä hoidettu. Se on hyvä asia. Samoin myös nämä ohjeet, miten yrittäjä tämän etuisuuden piiriin pääsee, on syytä nyt tiedottaa mahdollisimman nopeasti eteenpäin, koska myös kansanedustajille tulee tähän asiaan liittyviä kysymyksiä koko ajan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

Arvoisa puhemies! Kokoomus esitti ensimmäisten joukossa yrittäjille hyvin samanlaista mallia, jota nyt hallitus esittää eduskunnalle. On syytä siis olla tyytyväisiä, että myös oppositiosta tulleita ideoita on kuultu, ja kun keskustelua on koko ajan käyty siitä, että tämän epidemian nujertaminen on hallituksen ja opposition yhteinen projekti, nyt se sitten konkreettisesti näkyy.

Yksi elementti on myös se, että työttömyysturvaa voi tässä saada takautuvasti, eli jos yksinyrittäjältä lähtivät työt alta heti 16.3., kun poikkeusolot todettiin, on mahdollisuus saada nyt sitten työttömyysturvaa takautuvasti.

Esityksessä ennakoidaan, että noin 70 000 yrittäjää saisi tukea kuukausitasolla ja tämän kokonaissumma valtiolle on noin 160 miljoonaa euroa. Esityksessä kuitenkin todetaan osuvasti, että ilman muutostakin etuusmenojen kasvu voisi olla samanlainen, kun yrittäjät joutuisivat lopettamaan yritystoimintansa, ja nyt esitetty muutos mahdollistaa yritystoiminnan säilyttämisen kriisin yli.

Muutaman oikeastaan tarkentava kysymys tähän loppuun tästä perustellusta esityksestä: Koskeeko tämä 300 euron suojaosa myös yrittäjää, joka saa työmarkkinatukea? Onko myös yrittäjällä mahdollisuus saada soviteltua työttömyysetuutta eli niin että lisätulojen tienaaminen leikkaa vain osan tuesta pois? Eikös se näin ole, mutta tämmöinen kysymys minulle tuossa äsken tuotiin. Yrittäjien työttömyysturvan voimassaolo jatkuu kesäkuun loppuun, lomautettuja työntekijöitä koskeva esitys sen sijaan heinäkuun loppuun. Miksi tämä on rakennettu näin?

18.09 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Meillä on kymmeniätuhansia yrittäjiä, joiden toimeentulo on koronaviruksen takia romahtanut, ja aivan erityisesti tämä on koskenut sellaista yritystoimintaa, jossa toimialaan kuuluu lähikontakti asiakkaiden kanssa, esimerkiksi vaatekauppiaat, parturit, kampaajat, kauneudenhoito- tai urheilualan yrittäjät.

On erinomaista, että saadaan nyt tämä esitys, joka mahdollistaa työttömyysturvan näille henkilöille, joiden tulotaso on romahtanut, ilman että tätä yritystoimintaa tarvitsee lopettaa, koska on tietenkin toivottavaa, että heti, kun pääsemme tästä yli, nämä samat yrittäjät voisivat tätä toimintaansa jatkaa.

Kun tässä tämä päätöksenteko koskee sekä työ- ja elinkeinotoimistoa että Kansaneläkelaitosta — niin, että työ- ja elinkeinotoimisto antaa tämän lausunnon ja Kansaneläkelaitos sitten tämän työmarkkinatukipäätöksen ja toimii maksajana — niin on tärkeää, kun näihin viranomaisiin kohdistuu varmasti nyt myös aikamoista painetta, että ne kykenevät toimimaan ja nopeasti myös nämä tehtävät ja velvoitteet hoitamaan, varsinkin, kun tämä lainsäädäntö koskee hyvin rajallista aikaa, eli maksetaan ajalta 16.3. takautuvasti ja 30.6. saakka, eli on kysymys kuitenkin erittäin lyhyestä ajasta, jolloin ihmisten täytyisi tulla toimeen, kun ne omat yrittäjätulot ovat romahtaneet.

18.11 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tämä yrittäjien mahdollisuus päästä työttömyysturvan piiriin on kyllä erittäin tervetullut esitys ja todella tärkeä tässä tilanteessa, erityisesti juuri se kohta, jossa ei edellytetä tätä yritystoiminnan lopettamista, mikä on nyt poikkeus siihen, mihin olemme yleensä tottuneet. Siinä mielessä tämä mahdollistaa sen, että jos yritys tämän, voisiko sanoa, kuolemanlaakson — toivottavasti ei niinkään konkreettisen — yli selviää, niin siinä mielessä sitten yritystoiminnan jatkaminen olisi mahdollista. Tällä tavalla yrittäjä pystyy kuitenkin sitten sen oman ja perheensä toimeentulon tur-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

vaamaan. Meillähän on nyt monenlaisia erilaisia tukia, joilla pyritään vastaamaan vaikkapa näihin muuttuviin ja sinällensä sitten myöskin kiinteisiin kustannuksiin, mitä siellä yritystoiminnassa on, mutta tällä nimenomaisesti pyritään siihen omaan elatukseen.

Nämä summat, mitkä tuossa ministeri mainitsi, tuntuvat sinällään kyllä ihan järkeenkäyville, vaikka tänä päivänä kyllä todella monella tällaisella pienyrittäjällä ne normaalitkin yksinyrittäjän tulot saattavat todellakin olla hyvin pienet ja pyöriä siellä lähestulkoon 1 000 ja 1 200 euron tietämillä. Muistelen, että hiljattain oli tutkimus, jossa valtaosalla näistä ihan yksinyrittäjistä se yritystulo oli äärimmäisen pieni.

Tämä laki on toki määräaikainen, mutta nyt kun meillä on alkamassa sitten tämä sosiaaliturvan uudistamiseen liittyvän komitean työskentely, jossa saan olla mukana omasta puolueestani, niin jollakin tavalla ajattelisin, että tässä nyt aukaistiin vähän sellaista porttia, jota toivon, että tuossa komiteatyössä vielä sitten jatkettaisiin ja mietittäisiin, voisiko tämä tämäntyyppinen tukimuoto olla mahdollista myöskin tulevaisuudessa juuri näille kaikkein pienintä yrittäjätuloa saaville yrittäjille. Meillä on soviteltu päivärahaa, mutta sen hakemisessa ja niissä ehdoissa on aikamoista byrokratiaa ja taistelua. Monet yrittäjät ovat sanooneet, että on tosi hankala saada yhtäaikaaisesti tai esimerkiksi kausiluontoisesti sitä yrittäjätuloa ja toisaalta sitten soviteltua päivärahaa, että se on melkoinen savotta. Siinä mielessä täytyy toivoa, josko on mahdollista tulevaisuudessa pohtia, että tämäntyyppinen työttömyysetuus olisi mahdollista myöskin sitten näille yrittäjille.

Näillä saatesanoilla tosiaankin toivon, että eduskunta tämän ripeästi käsittelee ja tämä päästään toteuttamaan.

18.14 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Kiitos hallitukselle tästä erittäin hartaasti odotetusta esityksestä. Monen yrittäjän tulot lakkasivat jo paljon ennen näitä rajoitustoimia, silloin kun alettiin puhua siitä, että lähikontakteja pitäisi välttää ja harrastustoimintaa pitäisi välttää, ylipäätään kokoontumista pitäisi välttää. Tästä varmasti on monelle, erityisesti pienyrittäjille, iso apu päivittäisen toimeentulon turvaamisessa tämän kriisin yli, mutta kun puhutaan vähänkin isommista yrityksistä, monen pelkästään vuokratkustannukset ovat kuukaudessa jo kymmeniätuhansia euroja, ja silloin tämmöisellä muutaman sadan euron työttömyysturvalla on toki merkitystä mutta se ei sitä yritystoimintaa vielä kriisin yli kanna. Toki näin on, että tämäkin palapeli koostuu monesta eri palasesta, ja tämä on nyt sen palapelin yksi osa, ja erittäin tärkeä ja hyvä sellainen, ja kiitos tästä esityksestä.

Haluan kuitenkin nostaa esiin nyt yhden asian, joka tässä yhteydessä ehkä olisi ollut mahdollista korvata, ja ministeri Kososelle tästä olen viestiä lähettänyt. Sellainen ammattiryhmä, joka tällä hetkellä ei saa mistään välttämättä palkkatuloa eikä myöskään mitään työttömyysturvaa, ovat ammattiurheilijat. Ammattiurheilijoiden työttömyysturva on hyvin pitkälti olematon, mikä johtuu monestakin eri tekijästä: Työttömyyskassat eivät heitä yleensä ota jäsenikseen. Toisekseen, silloin kun joutuu ikään kuin työttömäksi, on kuitenkin jatkettava harjoittelua eli ikään kuin jatkettava sitä työnsä tekemistä, ja silloin saattaa olla mahdotonta ottaa vastaan mitään muuta työtä ainakaan täysipäiväisesti. Mutta toimeentulo loppuu kuitenkin silloin, jos esimerkiksi seuralta loppuu maksukyky tai ei ole sopimusta pidemmäksi aikaa. Nythän monet urheiluseurat ovat erittäin, erittäin pahoissa hankaluuksissa oman taloutensa kanssa, kun toimintaa ei käytännössä ole ja kaikki lipputulot ja toimintamaksut ovat tällä hetkellä pitkälti jäissä.

Olisiko nyt mahdollista, että valiokuntakäsittelyn aikana tähän esitykseen vielä tuotaisiin määräaikaaisesti sellainen mahdollisuus, että ammatikseen urheilevat, jotka tällä het-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

kellä ovat joutuneet eivät työttömiksi mutta olemaan ilman palkanmaksua, voisivat myös päästä työttömyyspäivärahan piiriin? Sekään tietenkään ei ole välttämättä pitkällä aikavälillä juuri se kaikista tarkoituksenmukaisin ratkaisu, mutta saattaisi jopa olla, että tämä on se helpoin tapa hoitaa heidänkin osaltaan tätä työttömyysturvaa, koska tässä kuitenkin ei ole kyse ansiosidonnaisesta päivärahasta vaan nimenomaan perustyöttömyysturvasta, joka on kaikille sellaisille, jotka nyt työttömiksi työnhakijoiksi ilmoittautuvat, kunhan nämä työnhaku- ja työn vastaanottovelvoitteet täyttää. Se kuitenkin ehkä pitää vielä nostaa esiin, että yksi haaste siinä on monesti se, että siinä tilanteessa, kun urheilija olisi valmis ottamaan vastaan työtä ja laskisi sen varaan, että voisi ottaa vastaan jotakin työtä, ei myöskään meidän virastoissamme välttämättä ole aina ihan hirveän paljon ymmärrystä sentyyppisestä ammattiryhmästä kuin ammattiurheilijat ovat.

Tämän esitän nyt vielä ministerille harkittavaksi, voisiko tätä esitystä täydentää valio-
kuntakäsittelyn aikana.

18.17 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Yhdyn kiitoksiin, joita hallitukselle on esitetty tästä esityksestä. Moni kantaa huolta paitsi omasta yritystoiminnastaan myös perheensä elatuksesta, ja niin kuin tiedämme, yrityksen vaikeudet eivät koske pelkästään yrittäjää vaan lopulta meitä kaikkia, koko yhteiskuntaa. Yrittäjät ovat kaivanneet lainarahaa lisäksi suoria tukia, ja hallitukselta niitä on tullutkin. Myös tämä esitetty työttömyysturvan saaminen voidaan katsoa suoraksi tueksi, jota yrityksen ei tarvitse maksaa takaisin. Laskun koronakriisin ratkaisemisesta maksamme lopulta me kaikki tulevaisuudessa, ja toivon, että myös silloin meiltä löytyy yhteisvastuuta ja yhteistä näkyä ja rakentavaa yhteistyötä tehdä päätöksiä, jotka auttavat meitä eteenpäin. Tämä hallituksen esitys on tosiaan erinomainen ja on saanut jo Eduskuntatalon ulkopuoleltakin huomattavasti kiitosta ja myönteistä palautetta.

Haluan kuitenkin yhteen asiaan tässä kiinnittää huomiota. Tässä esityksessä todetaan, että tähän väliaikaiseen työttömyysturvaan liittyy se, että työmarkkinatuki maksettaisiin ilman lapsikorotusta. Tätä perustellaan sillä, että tällöin etuus olisi samansuuruinen kaikille yrittäjille ja sujuvoitaisi toimeenpanoa Kelassa. Ehkä työministeri osaa sanoa, joten kysynkin teiltä, kuinka suurta työkuormaa lapsikorotuksen maksaminen tässä tilanteessa arvioiden mukaan Kelalle aiheuttaisi. Mielestäni myös tässä poikkeusolojen työttömyysturvassa voisi olla täysin kohtuullista ottaa huomioon lapsikorotus ja sisällyttää se työmarkkinatukeen, koska tiedämme, että erityisesti tässä tilanteessa lapsiperheet ovat todella tiukoilla. Toivon, että jos mahdollista, niin tämä lapsikorotus tähän työttömyysturvaan nyt sisällytettäisiin.

18.19 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Kiitos tästäkin lakiesityksestä. Tämä voi olla silta yli synkän virran sille yrittäjälle, joka tällä hetkellä miettii, millä tavalla pärjää. Tällä lakiesityksellä työmarkkinatukea voitaisiin maksaa päätoimisesti yrittäjänä työllistyneelle henkilölle, jonka päätoimisen työskentelyn yrityksessä katsottaisiin päättyneen, ja päättymisen syynä olisi hyvin laajalle levinnyt vakava tartuntatauti.

Yhteydenottoja tulee tosi paljon. Niitä tulee hoitajilta, mutta niitä tulee myös yrittäjiltä ja erityisesti pienyrittäjiltä. Kysymykset ovat olleet tällaisia: Mikä on minun sosiaaliturvani? Kuinka minä tästä selviän? Siinä mielessä on erittäin hyvä, että hallitus nopealla temppolla vie muun muassa tätä esitystä eteenpäin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

Tässä esityksessä kyseessä on siis työmarkkinatuki, jonka Kela maksaa yrittäjälle, jonka toiminta on lamaanut. Se on valtion osoittama raha, ja tuen saamisella ei ole odotusaikaa eikä tarveharkintaa. Eli ne kuulostavat asioilta, jotka ovat niin sanotusti kevyttä byrokratiaa. Yrittäjä ei joudu siellä taistelemaan oikeuksiensa puolesta, vaan hän saa nopealla tempolla ja helposti apua itselleen.

Arvoisa puhemies! Hyvää on myös se, että tämä esitys ei edellytä yritystoiminnan lopettamista. Amerikkalainen liikemies Thomas Edison on todennut: varmin tapa menestyä on yrittää vielä kerran. Ja näin se varmasti on, että kun tästä koronakriisistä mahdollisesti päästään yli, niin yrittäjät edelleen nousevat jaloilleen ja tekevät kaikkensa, että voivat käynnistää uudelleen sen yritystoiminnan.

Tämä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, ja se olisi voimassa 30.6.2020 saakka. Näin äkkiä ajatellen aika nopeasti tulisi se päättymisajankohta. Me emme tiedä, mitä koronan kanssa tapahtuu ja kuinka kauan tämä kriisi meitä koettelee. Itse kyllä arvelisin, että menee vuoden loppuun saakka ennen kuin kaikki tasaantuu Suomessa. Tämä on todella pitkä, haasteellinen aikakausi, mitä me elämme. Kysyn teiltä, ministeri: Mitä sitten? Onko mahdollista, että lain voimassaoloa pidennetään? Ja sitten myös se tuki, neuvonta ja apu yrittäjälle, joka mahdollisesti tuolla kesäkuun lopussa ajattelee, että nyt minä lähden käynnistelemaan uudelleen tätä toimintaa: millä tavalla tällaista tukea ja apua yrittäjän on mahdollisuus saada? — Kiitos.

18.22 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa puhemies! Meneillään oleva kriisi on aiheuttanut unettomia öitä ja epätoivon tunteita lukemattomille yrittäjille. Moni miettii tälläkin hetkellä, miten hän pärjää tilanteessa, jossa asiakkaat ovat kadonneet tai myynti on minimaalista, jos sitä on ollenkaan.

Olen huolissani näistä ihmisistä pienten yritysten takana. Koronakriisi ei ole normaalia yrittäjäriskiä. Kukaan heistä ei ole voinut varautua tähän. Ei näillä yrittäjillä ole aikaa odotella viikkoja. Heidän pitää saada leipää pöytänsä ja maksaa laskut juuri nyt. He ovat kamppaajia, kosmetologeja, hierojia, siivoojia, leipureita, taksinkuljettajia ja kivijalkakauppiaita. Omista ystävistäkin löytyy jokaiseen edellä mainitsemaani ammattiryhmään kuuluvia, ja osalta heistä on hetkessä mennyt kaikki työt. Osalla puhelin vielä soi, mutta se soi, koska asiakas haluaa tehdä varatun ajan peruutuksen. Eräs ystäväni juuri eilen sanoi, että jokainen puhelimen kilahdus hätkähdyttää ja saa toivomaan, ettei se vain olisi peruutus. Hänen toiveensa on, ettei 20 vuoden yrittäjäura pääty konkurssiin. Toinen ystäväni taas totesi, että häneltä menee kaikki.

Arvoisa puhemies! Tämä tilanne on pakottanut meidät kehittämään pikaisesti erilaisia tukitoimia yrityskentälle, ja onkin ollut todella lohduttavaa huomata täällä, kuinka laajasti tässäkin salissa on viime päivinä tunnustettu yrittäjien tärkeys. Yrityskenttämme pitää kuitenkin sisällään hyvin erilaisia ja monenlaisia yrityksiä, joiden auttaminen vaatii erilaisia kohdennettuja toimia. Yksi tämän vuosituhanen trendeistä on ollut yksinyrittäjyyden voimakas kasvu, ja Suomen Yrittäjien arvioiden mukaan maassamme on jo noin 182 000 yksinyrittäjää, ja se on lähes 60 000 enemmän kuin vielä vuosituhanen alussa. Tätä kasvua ja sen tuomaa potentiaalia me emme saa hukata. Meidän täytyy pitää huolta siitä, että nämä ahkerat ja rohkeat ihmiset selviävät mahdollisimman kuivin jaloin tämän kriisiajan yli. Siitä eivät hyödy vain nämä ihmiset vaan samalla myös koko Suomi.

Arvoisa puhemies! Yrittäjille nyt esitetty mahdollisuus päästä työttömyysturvan piiriin on ehdottoman tärkeä askel, ja siitä haluan hallitusta kiittää. Tämä yhdistettynä suunnitel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

tuun 2 000 euron toimintatukeen auttaa varmasti yrityksiä, mutta vielä on liian aikaista ja mahdotonta tietää, kuinka paljon vastaavia tukia ja päätöksiä tarvitsemme vielä lisää ennen kuin kriisi on lopullisesti takanamme.

2 000 euron toimintatuen osalta täytyy vielä varmistaa, että kaikilla kriteerit täyttävillä yksinyrittäjillä on tasavertaiset mahdollisuudet saada tätä avustusta ja että kunnilla on riittävät valmiudet hakemusten nopeaan käsittelyyn eri puolilla Suomea.

Joka vaiheessa meidän on myös huolehdittava siitä, että tieto näistä tehdyistä päätöksistä menee varmasti perille, jotta yrittäjät ovat aina ajan tasalla erilaisista muutoksista ja tukimahdollisuuksista. Poikkeusolojen tuomat tilanteet aiheuttavat monen yrittäjän silmissä hyvinkin epäselviä tilanteita, ja tällöin on erittäin tärkeää, että heillä on riittävästi neuvoja ja apuja saatavilla, jotta he eivät jäisi yksin tässä tilanteessa. Tukemalla yrittäjiä me tuemme koko Suomea ja pidämme huolta siitä, etteivät 90-luvun laman painajaiset toistu, ja siitä, että pääsemme kriisin jälkeen nousemaan mahdollisimman pian takaisin omille jaloillemme. Nyt jos koskaan on oikea aika suosia suomalaista ja paikallisia palveluita.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä edustaja Satonen, ja sen jälkeen ministeri Haatainen.

18.26 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Minä haluan myös kiittää hallitusta tästä esityksestä ja siitä, että se on tänne näin nopeasti saatu. Toki kokoomus oli tätä asiaa omalta osaltaan jo aiemmin nostamassa esille, ja yhteisellä asialla tässä ollaan liikkeellä. Tämähän on sinänsä merkittävä asia, että tähän astihan on ollut niin, että yrittäjällä on oikeus työttömyysturvaan ainoastaan silloin, kun hän lopettaa yritystoiminnan, ja nyt tietysti, kun ollaan näin poikkeuksellisessa tilanteessa, ei ole mitään järkeä siinä, että nämä elinkelpoiset yritykset kaatuisivat, vaan on tietysti tärkeää, että kriisin ylitse selviävät ne, joilla on mahdollisuuksia sitten toimia tämän kriisin jälkeen. Tämä on tietysti yksi osa tätä pakettia, ja edustaja Keto-Huovinen hyvin kuvasi edellisessä puheenvuorossa sitä, että tässä tarvitaan lisäksi sitten muita suoria tukimuotoja sekä Business Finlandin ja elyn kautta että sitten kuntien kautta tätä 2 000 euron rahaa. Mutta joka tapauksessa tämä on merkittävä, ja kun tätä jo ennakkoon on tuolla valiokunnassa käsitelty, niin tämä on kyllä laajan tuen saamassa, mikä on erittäin tärkeää.

Arvoisa puhemies! Haluaisin nostaa kyllä esille vielä sellaisen näkökulman, että tämä on mielestäni sellainen uudistus, että tämä olisi kyllä normaaliaikanakin hyvin tarpeellinen, ei pelkästään kriisiaikana. Tämä itse asiassa muistuttaisi silloin aika paljon sitä, minäkalainen järjestelmä on esimerkiksi Isossa-Britanniassa, jossa se toki koskee palkansaajaa, mutta siinä on samantyyppinen perusidea siitä, että jos tulot jäävät alle tietyn rajan mutta on kuitenkin töissä ja tekee töitä tietyn määrän, niin sitten on oikeutettu saamaan ikään kuin veronpalautuksena lisää rahaa, eli niin sanottu negatiivinen tuloveromalli. Tämä on hieman samantyyppinen järjestely. Ja koska nimenomaan näillä yksinyrittäjillä, joiden määrä on erittäin voimakkaassa kasvussa edelleen, on monilla sellaisia tilanteita myöskin normaaliaikana, että se tulotaso merkittävästi vaihtelee, niin silloin olisi kyllä hienoa, että olisi sellainen järjestelmä olemassa, että olisi niinä huonoina aikoina oikeutettu vaikka pienenkin perusturvaan sen yrittämisen lisäksi ja sitten voisi hyvinä aikoina maksaa vähän enemmän YELiä ja muuta, mutta että selviäisi niitten huonojen ylitse. Minä luulen, että tässä kyllä itse asiassa kaikki voittaisivat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

Haluan tähän sanoa vielä sen, kun tämän kriisiajan yhteydessä aika moni on nostanut esille myös tämän perustulonäkökulman — jota, perustuloa, en siis kannata — että tämä on aivan eri asia, kun kyse on siitä, että ihmiset tekevät töitä aktiivisesti mutta heillä ei ole joka kuukausi tuloa — tämä sama koskee freelancereita, taiteilijoita, urheilijoita, kaikkia muita. Eli tässä esityksessä on kyllä sellaisia eväitä nyt — tämä tietysti nyt tulee voimaan vain täksi ajaksi — että kannattaisi mielestäni kyllä harkita ihan vakavasti, voisiko tällä mallilla tai tämäläntyyppisellä mallilla toimia myös normaaliaikana.

18.30 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä puheenvuoroista, ja kiitos siitä, että valiokunta on lähtenyt jo reippaasti tätä työstämään ja kuulemaan asiantuntijoita.

Edustaja Sankelo kysyi, onko tämä suojaosa käytössä. Kyllä on, 300 euron suojaosa on käytössä, ja myös sovittelu on tässä mahdollinen, eli se on näin. Sitten: Miksi annettiin lomautettujen osalta yhden kuukauden pidemmäksi ajaksi, 31.7. saakka, kun tämä on siihen heinäkuun alkuun saakka? Tämä on siitä syystä, että kun näiden lomautettujen asiat tulevat voimalla sinne TE-toimistoihin, niin se heinäkuu olisi ruuhkautunut pahaksi, eli koska se tulee vähän viiveellä, niin meidän pitää siihen saada käsittelyaikaa. Joudutaan tietysti seuraamaan ja koko ajan seurataan näitä aikoja, miten tässä nyt sitten oikeasti mennään loppuun saakka, mutta tämä on nyt tällä erää näin.

Sitten ammattiryhmä ammattiuurheilijat: tiedän, että tämäkin on varmasti tiedostettu, varmaan STM, sosiaali- ja terveysministeriö, omalta osaltaan tätäkin miettii, että onko siinä mitään tehtävissä.

Miksi ei ole lapsikorotusta? Tämä linjaus on tullut STM:stä, ja siellä taustalla on ajatus, että saadaan nyt nopeasti nämä maksatukseen, koska lapsikorotuksissa on välillä aika paljon selvitettävää muun muassa siksi, koska niihin voi liittyä esimerkiksi elatusapuvetkaky-symyksiä ja muita, joten on haluttu siivota pois kaikki tämmöinen, mikä hidastaisi tätä.

Edustaja Juvonen kysyi tästä määräaikaaisuudesta. Tämä on nyt näin rajattu, koska halutaan uskoa, että tämä meidän varsinainen kriisivaiheemme on nyt rajallinen, mutta kuten sanottu, seurantaa pitää tehdä koko ajan.

Edustaja Satonen puhui sitä, että tämä voisi olla normaaliaikanakin käytäntö. Minä itse ajattelen niin, että kun nyt on tämä sotu-komitea, niin siellähän mietitään tätä sosiaaliturvan ja työn ja yrittäjyyden välistä kohtaantoa ja justeerausta. Jos tässä nyt jotain hyvää näkee, niin tässä tulee tällaisia kokeiluja ihan nopealla vauhdilla ja samoin työttömyysturvan osalta, kun ei kysytä perään vaan menee aika lailla niin kuin automaattisesti maksuun. Tällä tavalla tässä nyt kokeillaan tällaista, mutta tämä on määräaikainen laki, ja sitten palataan normaalikäytäntöön. Sotu-komitea miettii sitten jatkoon näitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.32.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.54.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 13 käsittelyä.

20.55 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Edeltäneessä keskustelussa oli jo esillä tämän historiallisuus, että ylipäänsä on saatu Suomessa yrittäjien työttömyysturvaa koskeva ratkaisu ja näin valtavan nopealla aikataululla juuri tähän koronakriisitilanteeseen sovit- taen. Tämä on oikeastaan toinen kinalosauva siinä parissa, jossa toisena on sitten tämä yk- sinyrittäjien tuki, jota työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee ja josta sitten on lähipäivinä luvassa tarkemmat kriteerit.

Tuossa aiemmassa keskustelussa oli esillä, että tämä voisi olla myös kokeilu siitä, min- käläinen tavallaan yksinkertaistettu yritystoiminnan keskeytysturva voitaisiin tästä kehit- tää. Ihan noin äkkiseltään tulee mieleen senkin kaltainen hybridimalli, että kun tunnetusti yrittäjien eläketurva on vajaa, valtaosa yrittäjistä maksaa liian pieniä summia, ja sitten toi- saalta valtion tuki on kasvanut kovin isoksi suhteessa siihen yrittäjien panokseen, niin jos yrittäjien eläkejärjestelmään kytkettäisiin tämä keskeytysturva, työttömyysturva silloin, kun tulee erityisiä ongelmia, niin silloin tavallaan lisääntyisi se intressi pitää yllä kohtuul- lisen tasoista eläketurvaa ja sen maksamista. Sitten tällaisten poikkeuksellisten tilanteiden varalta pystyttäisiin rakentamaan yrittäjien toimintaan sopiva sosiaaliturvan malli. Tästä tulee hyviä ainespuita tulevaan sosiaaliturvan kehittelyyn. Toivottavasti myös tarkoitetul- la tavalla nopeasti pystytään hoitamaan nämä maksatukset Kelan kautta, jolloin tulee sitä välttämätöntä toimeentulon turvaamista, mitä tällä haetaan.

Tämä toimii myös yhtenä osana sitä eduskunnan edellyttämää ravintoloiden ja kahviloi- den sulkemisen kompensoimista, niiden menetysten korvaamista. Sehän kasautuu erilai- sista nyt tehtävistä päätöksistä, ja toivottavasti kohtalaisen pian saadaan myös lakikehik- ko, mikä on sitten se viimesijainen erityistuki, jota vielä suljettujen ravitsemusliikkeiden omistajille ja yrittäjille tarvitaan. Mutta tämä on merkittävä osa sitä kokonaispakettia, jota eduskunta edellytti.

Olin reilut 15 vuotta sitten valtioneuvostossa yrittäjyyden politiikkaohjelman ministeri- ryhmässä. Silloin otettiin ensimmäisiä askeleita siinä, miten yrittäjien sosiaaliturvaa yli- päänsä kohennetaan ja paikataan niitä aukkoja, ja työttömyysturvastakin silloin koetettiin rakentaa mallia. Sen jälkeen on ollut varmaan puoli tusinaa erilaista yritystä. Toivoisi, että tämän kokeilun jäljiltä löytyisi vielä tämän vaalikauden aikana tämmöinen pysyvämpi malli yrittäjien yritystoiminnan keskeytysturvaksi.

20.58 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Koronavirus on iskenyt kokonaisvaltaisesti yhteiskuntaamme. Terveyshaittojen lisäksi kovan kolauksen ovat ottaneet vastaan maam- me yrittäjät. Pahimmat vaikutukset ovat osuneet aluksi matkailuun, sitten varsinkin kult- tuuri- ja viihdealalle, kahvila- ja ravintolamaailmaan, parturi-kampaamoihin ja kauneu- denhoitoalan yrittäjiin, vaatekauppaan ja levinneet näistä nopeasti koko palvelusektorille.

Pienet ja keskisuuret yritykset ovat maamme selkäranka. Vuonna 2018 Suomessa oli noin 361 000 yritystä, joista noin 90 prosenttia eli 320 000 oli alle 10 hengen yrityksiä. Pie- net ja keskisuuret yritykset työllistävät valtavan ison osan työvoimastamme, ja uudet työ- paikat syntyvät juuri pk-yrityksiin.

Hallituksen lisätalousarvio ja siihen liittyvät esitykset tuovat kipeästi kaivattua tukea pienten yrittäjien ahdinkoon. Yrittäjien työttömyysturvaan on tehty useita tärkeitä muutok- sia. Esitysten mukaan työmarkkinatukea voitaisiin maksaa ilman omavastuuaikaa päätoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

misesti yrittäjänä työllistyneelle henkilölle, jonka päätoimisen työskentelyn yrityksessä katsottaisiin päättyneen hyvin laajalle levinneen vakavan tartuntataudin vuoksi. Yrittäjien työttömyysturvaa laajennetaan vielä niin, että yrittäjän päätoimisen työskentelyn voitaisiin tietyin edellytyksin katsoa päättyneen, jos yritystoiminnasta saatava tulo on vähentynyt koronavirukseen vuoksi — raja on 1 089 euroa kuukaudessa. Näissä tilanteissa yritystoimintaa ei tarvitsisi siis lopettaa työttömyysturvaa saadakseen.

Hyvä sisukas yrittäjä, itsekkin yrittäjän tyttärenä ja 90-luvun laman aikaa seuranneena tiedän, ettei työttömyysturva ehkä kuulosta houkuttelevalta ratkaisulta. Hallituksen tarkoitus on tällä esityksellä, jota voisi yrittäjän perustuloksikin tituleerata, tukea toimivien yritysten pysymistä pystyssä. Jos korvaavaa työtä ei löydy, tuki auttaa, kunnes yrityksen normaali toiminta voi jatkua. Muutos koskee kaikkia yrittäjiä yrityksen koosta ja yhtiömuodosta riippumatta. Yksinyrittäjät voivat myös hakea 2 000 euron tukea kunnilta koronaviirustilanteesta.

Nyt olisi tärkeää nopeasti löytää keinot jakaa tätä kuntien kautta ohjattavaa tukea ja turvata läpinäkyvä prosessi ja toimeenpanoresurssit kuntiin. Hyvä on huomioida myös tuen tarpeen erot ympäri Suomea allokoitaessa kuntien jaettavaksi tarkoitettua rahoitusta. Suljettu Uusimaa on ottanut korona-iskun tällä hetkellä raskaimmin vastaan. Olen täysin samaa mieltä siitä, että kunnissa on osaamista ja tietoa näistä tukea tarvitsevista yrittäjistä. Lisäksi ely-keskukset ovat jo hyvin kuormittuneita muiden yritystukien kanssa.

Pidän näitä esityksiä erittäin tärkeinä. On tärkeää, että viesti tavoittaa tasapuolisesti tukea tarvitsevat yrittäjät, myös vieraskieliset, jotta he osaavat hakea tarjolla olevia vaihtoehtoja.

Julkisessa keskustelussa koronan aiheuttamat terveysvaikutukset asetetaan hyvin usein vastakkain taloudellisten vaikutusten kanssa. Vaikka ihmishenkien pelastaminen on kaiken keskiössä, olisi kuitenkin tärkeää huomata, että pitkällä aikavälillä taloudellisten tekijöiden vaikutukset esimerkiksi ihmisten hyvinvointiin ovat myös mittavat. Työttömyydestä johtuva syrjäytyminen ja sosiaaliset ongelmat tulevat yhteiskunnalle yhtä lailla kalliiksi. On myös tärkeää pitää huolta maamme yrittäjistä, jotta kriisistä selviytymisen jälkeen meillä olisi jälleen elinvoimaisia yrityksiä, jotka pystyvät työllistämään suomalaisia ja nostamaan talouden jälleen jaloilleen.

Isossa kuvassa on hyvä puhua myös laajemmin Suomen sosiaaliturvasta ja sen kehittämisestä. Nyt olemme esittämässä eräänlaista perustulomallin alkua, joka pitää huolen siitä, ettei yrittäjä tai esimerkiksi freelancer jää tyhjän päälle työtilanteen muuttuessa. Toivottavasti koronaviruksen jälkeen perustavanlaatuinen keskustelu perustulokokeilun jatkosta ja käyttöönotosta lisääntyy entisestään ja nyt tehdystä ratkaisusta kerätään tietoa, jota voidaan jälkikäteen analysoida osana sosiaaliturvan kehittämistä.

21.02 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Tervehdin ilolla sitä, että yrittäjien sosiaaliturvaan saadaan viimein parannusta, joskin väliaikaisesti. Tässä tilanteessa tällainen parannus on välttämätön. Kokoomus esitti ensimmäisten joukossa yrittäjille hyvin samanlaista mallia, jota hallitus nyt esittää eduskunnalle. Haluankin kiittää hallitusta, että myös oppositiosta tulleita ideoita on kuultu ja huomioitu. Ongelma ja huoli on nimittäin yhteinen tässä salissa, ja kuulen, että kaikki tästä samasta asiasta tunnumme puhuvan.

On myös hyvä, että työttömyysturvaa voi saada takautuvasti. Jos yksinyrittäjältä lähtivät työt alta heti, kun poikkeusolot todettiin pari kolme viikkoa sitten, niin nyt työttömyysturvaa on mahdollista saada takautuvasti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

Esityksessä ennakoidaan, että noin 70 000 yrittäjää saisi tukea kuukausitasolla. Tämä maksaa noin 160 miljoonaa euroa valtiolle. Esityksessä kuitenkin todetaan osuvasti, että ilman muutostakin etuusmenojen kasvu voisi olla samansuuntainen, kun yrittäjät joutuisivat lopettamaan yritystoimintansa. Nyt esitetty muutos mahdollistaa yritystoiminnan säilyttämisen kriisin yli, mikä on tärkeää. Yritykset tarvitsevat juuri tällaisia siltaavia ratkaisuja.

Niin kuin täällä edellä edustaja Hopsukin totesi, ely-keskukset ovat hyvin kuormittuneita, ja toivon, että käytännön toimeenpanossa huomiota kiinnitetään erityisesti tähän prosessiin. Tuen myöntämisen on tapahduttava mahdollisimman kevyellä menettelyllä, jotta se ei ruuhkauta liikaa TE-toimistoja.

Ministeri ei ole nyt täällä paikalla. Olisin halunnut kysyä häneltä muutaman tarkentavan kysymyksen, mutta mainitsen ne nyt tässä ääneen. Olisin kysynyt, koskeeko nyt esitetty muutos kaikkia yrittäjiä — hallitus nimittäin puhui alun perin vain yksinyrittäjistä ja freelancereista — kun hallituksen esityksestä tämä ei suoraan ilmene. Toinen kysymykseni olisi ollut se, että kun yrittäjien työttömyysturvan voimassaolo jatkuu kesäkuun loppuun mutta lomautettuja työntekijöitä koskeva esitys sen sijaan heinäkuun loppuun, niin miksi on päädytty tällaiseen ratkaisuun.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi haluaisin esittää käytännön elämästä käytännön esimerkin, jolla haluan edelleen haastaa hallitusta etsimään uusia välineitä yrittäjien auttamiseen. Keskustelin tällä viikolla erään yrittäjän kanssa, joka pyörittää eräässä kaupungissa keskustan kivijalassa vaateliikettä, jonka liikevaihto on yli puoli miljoonaa euroa. Hänen yhtiömuotonsa sattuu olemaan toiminimi, mikä sulkee hänet Business Finlandin avustusten ulkopuolelle, vaikka toiminta voisi yhtä lailla olla oy-muotoista. Se vain nyt sattuu olemaan joskus aikanaan tehty ratkaisu, että he ovat lähteneet toimimaan toiminimellä. Nyt hänelle on tarjolla kunnan jakamana 2 000 euroa, mikä on sinällään hyvä päätös mutta mikä ei tämän yrityksen tapauksessa millään tavalla auta tämän yrittäjän tilannetta, tai sitten vaihtoehtona on työttömäksi heittäytyminen, mikä ei myöskään ole vaihtoehto hänelle, kun varastot on juuri täytetty kevätkuivaimilla, joita hän nyt yrittää myydä edes tappiolla pois. Myöskin siinä tullaan näihin tuloihin, ja tässä me tälläkin hetkellä puhumme aivan erilaisista tasoista.

Toivonkin, että hallitus perkaa vielä erilaisten yrittäjien tilanteita. On hyvä, että on haettu näitä erilaisia ratkaisuja, mutta meillä on vieläkin katvealueissa tällaisia tilanteita. Toivon, että ratkaistaan esimerkiksi se, miten tämän esimerkin mukainen yrittäjä voidaan pelastaa ja estää tervettä yritystä kaatumasta. On kriittisen tärkeää, että ratkaisuihin haetaan kaikkiaan niin joustavia muotoja, ettei tällaisia väliinpuotoajayrityksiä jää vaan kyetään tunnistamaan yritysten erilaiset tilanteet.

21.06 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tiedämme, että yrittäjyys kantaa Suomea, ja nyt tämän kriisitilanteen ajan on todella tärkeää, että yhteiskunta pystyy tukemaan yrittäjyyden jatkuvuutta niin, että kun normaaliolot aikanaan palaavat, yritykset pystyvät lähtemään tuottamaan sitä lisäarvoa, joka on yhteiskunnan kannalta korvaamattoman tärkeää. On tärkeää, että näitä tilanteeseen helpotusta tuovia lakiesityksiä nyt nopeasti saadaan käsiteltyä, ja sitä myöten saamme sitten turvattua sen, että yhtään sinänsä elinkelpoista ja yhteiskunnalle lisäarvoa tuovaa yritystä ei tarvitse tässä kriisin aikana ajaa alas.

Tämä esitys tuo tietysti nyt turvaa ja ihan konkreettisesti leipää pöytään kaikkein pienimpien yritysten osalta, kun yrittäjille tulee mahdolliseksi saada työttömyysturvaa. Mutta hallitukselta kaivataan nyt kyllä konkreettisia toimia myös vähän suuremmille yrityksille,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

jotta saadaan oikeasti rahaa kassaan, että päästään pahimman vaiheen yli. On tärkeää, että hallitus on esitellyt monia hyviä ja perusteltuja instrumentteja siitä, miten yritystoimintaa voidaan tässä kohtaa tukea ja helpottaa, mutta edelleen moni äärimmäisen arvokasta työtä tälle yhteiskunnalle tekevä pieni ja keskisuuri yritys on siinä tilanteessa, että kassanpohja ammottaa tyhjyyttään ja sinne tarvitaan välttämättä nyt tilkettä, jotta yrittäjän lapsille on myös leipää pöytään.

Lisäksi tarvitaan vielä selkeämpiä sääntöjä. Kun valtiovalta toivoo kansalaisilta tietynlaista toimintaa tässä epidemian ja pandemian torjuntatilanteessa — toivotaan, että vältämme fyysistä kohtaamista, pyrimme toimimaan kaikin tavoin niin, että virus ei leviäisi yhtään enempää — silloin pitäisi valtiovalalta tulla lähes toimialalle kuin toimialalle sen kaltaiset selvät pelisäännöt, jotka eduskunta on nyt lailla ravintoloille säätänyt, eli halutaanko, että liikkeet ovat auki, vai eikö haluta, että liikkeet ovat auki. Varmasti samalla tavalla kuin ravintoloidenkin osalta asetuksella voidaan säädellä sitä, milloin ja missä, jos jotain toimintaa voidaan poikkeavalla tavalla harjoittaa, se voitaisiin tehdä. Mutta valtiovalalta tulee tulla nyt kaikenlaisille yrittäjille selvemmat pelisäännöt siitä, miten voidaan toimia, ja niiden yritysten osalta, jotka sitten, kuten vaikkapa nyt ravintolat poikkeuslain voimalla, joutuvat ovensa sulkemaan, pitää tulla reilu kompensatio tämän poikkeustilan ja poikkeusajan yli, jotta yritystoiminta voi sitten jatkua, kun normaalioloihin palataan, ja yrittäjyys pääsee kantamaan Suomea eteenpäin.

21.09 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Esityksessähän ehdotetaan työttömyysturvalain väliaikaista muuttamista. Työmarkkinatukea voitaisiin maksaa päätoimisesti yrittäjänä työllistyneelle henkilölle, jonka päätoimisen työskentelyn yrityksessä katsottaisiin päättyneen, ja päättymisen syynähan olisi tämä laajalle levinnyt, vakava koronatauti.

Arvoisa puhemies! Nythän tässäkin salissa tehdään arvovalintoja, ja olemme todella tyytyväisiä: kiitän ensinnäkin kaikkia edustajakollegoita hyvistä puheenvuoroista, ja kiitän myös siitä, että hallitus on tuonut nopeasti yhden arvovalinnan meidän eteen, ja se arvovalintahan on tosiaan se, että pidetään mahdollisimman moni yritys toiminnassa tämän kriisin yli, eli ei anneta näiden yritysten kaatua, jotka ovat voineet tähänastisesti hyvin.

Tämän, arvoisa puhemies, halusin tulla toteamaan vielä tähän illan loppuun. Kiitänkin maan hallitusta ja koko eduskuntaa, että nopeasti saadaan tämäkin lakiesitys eteenpäin. — Kiitoksia.

21.11 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Poikkeusolojen johdosta yritysten toimintamahdollisuudet ovat merkittävästi vähentyneet, kuten me jokainen täällä salissa tiedämme. Koronavirusepidemia ja sen rajoittamistoimet sekä kansalaisten kokemaa, aivan aiheellisenkin pelko virusta kohtaan vähentävät merkittävästi taloudellista toimintaa yhteiskunnassa. Tällä on ollut merkittävä vaikutus yrityselämään. Yrityksiltä ovat loppuneet asiakkaat, ja kulutus on pysähtynyt. Tämän ehdotuksen perusteella työmarkkinatukea voitaisiin maksaa päätoimisesti yrittäjänä toimineelle henkilölle, jonka päätoiminen työskentely yrityksessä katsottaisiin päättyneeksi, ja syynä olisi vakava tartuntatauti, ja juuri se tilannehan nyt on. Päätoimisen työskentelyn voitaisiin katsoa päättyneen, jos yritystoiminnasta saatava tulo on vähentynyt tietyn rajan alle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

Puhemies! Päätoiminen työskentely voitaisiin näissä tilanteissa katsoa päättyneeksi myös, vaikka yritystoimintaa itsessään ei lopetettaisi. Työmarkkinatuen saaminen ei siis edellyttäisi yritystoiminnan lopettamista. Tämä on hyvin merkittävä huomio.

Puhemies! Tämä muutos on väliaikainen, ja sen tarkoituksena on tietysti tukea yrittäjien toimeentulon turvaamista koronapandemian aiheuttamien poikkeusolojen aikana. Hallitus toki varautuu myös siihen, että tarvittaessa eduskunnan väliaikaiseksi tarkoitettujen muutosten voimassaoloa jatketaan. Se on hyvin järkevää näinä epävakaina aikoina.

Vaikka nämä ovat tärkeitä ja oleellisia toimenpiteitä, nämä ovat kuitenkin myös, valitettavasti, tämän ajan kuva. Yrittäjät elävät nyt erittäin vakavia aikoja. Hallitus on kohdistanut myös lisäbudjetissaan suoraa tukea miljardin euron verran, ja toivon, että nämä osataan tasoittavat ja hidastavat ahdinkoa.

Puhemies! Aivan lopuksi. Yksinyrittäjille on hallitus lisäbudjetissaan, aivan oikein, kuntien kautta jakamassa 2 000 euron lisäpanostuksia. Ne tulevat erittäin tärkeään kohtaan niin partureille, kuntosaliryrittäjille, kahvilanpitäjille kuin fysioterapeuteille ja niin edelleen. Itse pohdin yksinyrittäjien kohdalla myöskin sitä, olisiko paikallaan myöskin harkita heille elyn tukea. Myös monet yksinyrittäjät tarvitsevat kehittämisrahoja, ja he omaa toimintaansa, omaa yritystään, omaa yksityistään myöskin kehittävät tässä ajassa voimakkaasti eteenpäin, ja tässä mielessä myöskin tällainen ely-rahoitus saattaisi olla perusteltu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Totean, että meillä on tässä täysistunnossa kolme lähetekeskustelua käymättä ja pari mietinnön pöydällepanoa, ja sitten on tulossa uusi täysistunto, jossa on kaksi perustuslakivaliokunnan mietintöä.

21.14 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Valtakunnassa on noin 180 000 yksinyrittäjää, ja heistä erittäin moni työskentelee sellaisilla aloilla, joissa koronaviruksen vaikutukset ovat tuntuvat heidän yritystoiminnalleen, jopa niin pitkälle, että toiminnan edellytykset loppuvat. Täällä on lueteltu jo näitä aloja kampaamoista fysioterapeuteihin, kuntosalien pitäjistä baarien ja kahviloiden pitäjiin, ja niin edelleen. Meillä on iso, iso joukko ihmisiä, jotka ovat pudonneet tyhjän päälle, ja aivan ilmiselvästi yrittäjien normaaliolojen työttömyysturva ei tällä tavalla pysty vastaamaan tähän kriisiin. On hienoa, että nyt olemme ottaneet toimenpiteen, jolla mahdollistetaan takautuvasti — 16.3. alkaen kesäkuun loppuun, nyt ainakin tässä vaiheessa — tämä työmarkkinatuki tilanteessa, jossa ei tarvitse lopettaa sitä yritystä. Eli tässä tehdään sellainen poikkeuksellinen päätös, että yritystoiminnan ei tarvitse päättyä täysin. Siinä sallitaan jopa tämmöinen hieman päälle 1 000 euron liiketoiminnan jatkuvuuskin, jolla sitten se siemen ikään kuin siellä säilyy. Nämä ovat erittäin tärkeitä uudistuksia, ja on tärkeää, että tämä voidaan nyt mahdollistaa ja tullaan selvästi yrittäjiä vastaan — kiitos siitä hallituksen ja myöskin eduskunnan, joka tässä toimii.

Edustaja Hopsu nosti täällä erittäin tärkeän lisäseikan tähän: hyvin monet näistä yksinyrittäjistä ovat ulkomaalaistaustaisia. Ja nyt on selvä tilanne näille ulkomaalaistaustaisille, että heille on hankalampi ylipäättään tunnistaa tämä tilanne, tietää siitä, että yhteiskunta tulee heitä vastaan. Siellä ovat myöskin kielirajoitteet vastassa heidän lähestyäkseen sitä kuntaa, Kelaa, tahoja, joista tätä tukea voisi saada. Ja kannattaa muistaa, että meillä on yli 10 000 ulkomaalaistaustaista yksinyrittäjää — eli yli 10 000 ulkomaalaistaustaista yksinyrittäjää, jotka työllistävät 30 000 ihmistä, liikevaihto on 4 miljardia euroa. Tämä on erittäin suuri ryhmä, joka tässä on hyvin haavoittuvassa asemassa. Nyt täytyy myöskin tehdä se, että selkeästi pystytään myöskin tulemaan heitä vastaan, niin että on olemassa palvelut

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

siten, että tämä ontuva kielitaitokaan tässä tapauksessa ei muodostu kynnykseksi ja etteivät ihmiset putoa tyhjän päälle. Siinä mielessä kiitos edustaja Hopsulle siitä, että nostitte tämän asian esille. Tämänkin puolesta tämä täytyy tunnistaa.

Erittäin tärkeä aloite, yrittäjille tärkeä, ja me olemme tänään käsitelleet myöskin työntekijöiden tilannetta vastaavalla tavalla työttömyysturvan osalta. Hienoa, että hallitus toimii ripeästi.

21.17 Niina Malm sd: Arvoisa herra puhemies! Tämä on merkittävä pikauudistus, niin kuin tässä on moneen kertaan todettu. Ehkä itselleni tässä kaikista merkittäväintä on se, että kaikki yrittäjät ovat samalla viivalla ja työttömyysetuuden saaminen edellyttää, että henkilö ilmoittautuu kokoaikatyötä hakevaksi työttömäksi työnhakijaksi. Tämä lause ehkä kertoo sen koko tämän paketin kokonaisuuden.

Päivällä kuitenkin oli puhetta myös ammattiuurheilijoiden roolista, ja heihin myös edustaja Multala viittasi, ja toivonkin itse, että myös tämä kortti katsotaan jatkoa ajatellen.

Toivon myös, että tulevaisuudessa ja nyt tätä lakiesitystä eteenpäinvietäessä seurataan, että Kelan resurssi on riittävä tässä muuttuvassa tilanteessa. On pystyttävä keventämään käsittelyjä ja sujuvoittamaan koko kokonaisuutta.

Ja sitten se tiedottaminen: sen täytyy olla selkeää ja järkevää ja oikea-aikaista, niin että jokainen yrittäjä sitten varmasti saa oikea-aikaisen ja oikean tiedon.

21.18 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys yrittäjien työttömyysturvan järjestämisestä näissä poikkeusoloissa on taidokkaasti laadittu. Olennaista on se, että työmarkkinatuen saaminen ei edellyttäisi yritystoiminnan loppumista vaan päätoiminen työskentely voitaisiin näissä tilanteissa katsoa päättyneeksi, vaikka yritystoimintaa ei lopeteta. Työnhakijan oma ilmoitus yrityksessä työskentelyn päättymisen syystä riittäisi etuusoikeuden selvittämiseksi.

21.19 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on erittäin tärkeä ja odotettu, ja monet yrittäjät, joita täällä on jo paljon lueteltu, kuten esimerkiksi kampaamo- tai kosmetologiyrittäjät, monet tällaiset kivijalkaliikkeissä toimivat pienyrittäjät tai yksinyrittäjät tai muutamia henkilöitä työllistävät yrittäjät, tästä esityksestä varmasti hyötyvät, ja se varmasti monen mieltä huojentaa, varsinkin kun tässä esityksessä mahdollistetaan takautuvasti työttömyyskorvauksen piiriin pääsy.

Ainoana ehkä huolenaiheena on, että kun monella tilanne on erittäin heikko jo tässä vaiheessa, kun viikkoja on kulunut ja asiakasvirta on tyrehtynyt vähitellen ja erityisesti täällä pääkaupunkiseudulla jo monta viikkoa sitten, niin nyt kun tämä esitys täältä eduskunnasta oletettavasti ainakin puheiden perusteella varmaan yksimielisestikin eteenpäin menee, niin päästäänkö sitten niitä maksatuksia vauhdikkaasti saamaan käyntiin ja mahdollisimman kevyellä käsittelyllä eteenpäin. Täällä aiemmin jo ministeri Pekonen vakuuttikin, että se ongelma on tiedostettu ja siihen tullaan puuttumaan, ja on erittäin hyvä, jos näin tehdään. On erittäin tärkeätä, että yrittäjät, jotka ikään kuin yrittäjäriskin puitteissa ovat päättäneet sen yrityksensä perustaa mutta eivät tällaiseen tilanteeseen tietenkään ole voineet varautua, saavat tästä nyt sitten nopeasti huojennusta omaan toimeentuloonsa.

Se, mikä tässä hallituksen toistaiseksi esittelemässä paketissa ja tukitoimissa varmasti nyt helpottaa, on se, että tässä on nyt ainakin kaksi erilaista tukimuotoa pienille yrittäjille ja yksinyrittäjille. Toinen on se kuntien kautta jaettava tuki, joka tulee olemaan oliko se mak-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2020 vp

simissaan 2 000 euroa, ja tämä on nyt sitten se toinen niistä. Sitten on paljon vielä sellaisia yrittäjiä, jotka eivät oikein ole ainakaan varmasti minkään näistä tukitoimista piirissä, ja mitä tuolta kentältä nyt kuuluu, niin suurin haaste monelle on ne vuokratulot, jotka juoksevat. Joillain on tuuri, jos sattuvat sellaisessa kaupungissa yrittäjänä toimimaan, joka on suostunut antamaan jopa kokonaan anteeksi vuokratuloja, tai ainakin moni kaupunki ja kunta on suostunut niitä lykkäämään, jolloin ei kassa mene heti miinukselle, mutta sitten on paljon sellaisia suurempia vuokranantajia, jotka eivät vielä ole lähteneet helpottamaan millään tavalla vuokralaisten asemaa. Tässä todella toivoo, että tähän nyt saataisiin myös lakihelpotuksia, joita saattaisi olla esimerkiksi se, että mahdollistetaan vuokralaisille ja myöskin yrityksille, jotka ovat vuokralla, lakisääteisesti yhden kuukauden irtisanomisai-ka, jolloin tulisi tällainen jonkinlainen mahdollisuus, parempi neuvotteluasema, sanotaan-ko näin, näille vuokralaisille isoja vuokranantajia vastaan, koska kuitenkin varmaan kumpikin osapuoli toivoisi monissa näissä tapauksissa, että he pystyisivät yritystoimintaa siellä jatkossakin jatkamaan, koska se olisi myös vuokranantajan etu, että vuokralaiset siellä pysyisivät.

Toivottavasti hallitus nyt pohtii kaikenlaisia erilaisia keinoja, joilla mahdollistetaan myös se, että semmoiset yritykset, jotka nyt näistä kahdesta tukitoimesta eivät sinällään kassavirtaongelmaansa apua saa, vielä sitten pääsisivät mukaan tähän, jotta pääsisivät tästä kriisistä yli ja pystyisivät jatkossakin työllistämään.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.